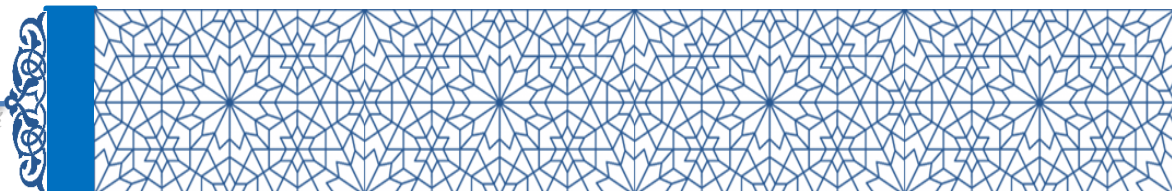


# اصول ضروری تبلیغ

از دیدگاه مقام معظم رهبری «مد ظله العالی»

(بخش سوم)





## اصول ضروری تبلیغ از دیدگاه مقام معظم رهبری

### مقدمه

در بامداد یکی از این ایام بود که آهنگ گرم و طنین سخنان شورآفرین استادی مبارز و نستوه که امروز به شایستگی، رهبری نظام اسلامی را برعهده دارد و آن روز فضای حوزه علمی مشهد را گرم می‌داشت دل شوریده طالبان علم و حقیقت را مجذوب کرده بود.

استاد، کتاب پراج مکاسب شیخ اعظم انصاری رضوان الله علیه را تدریس می‌فرمود. وی هرگز تعلیم و تعلم را کافی نمی‌شمرد، بلکه کتاب و درس را نردبان فقاقت راستین و اسلام شناسی صحیح می‌دانست و فقاقت را راهیابی به واقعیت‌ها و مقدمه دستیابی به ارزش‌های اسلامی و انسانی می‌شمرد.

بدین جهت او از لحظه‌ها، برای هدایت و ارشاد معنوی طلاب نیز بهره می‌جست، ماه محرم فرا می‌رسید و طلاب عازم تبلیغ بودند. استاد به اقتضای مشی خویش و سنت نیکوی حوزه‌ها، در پایان درس نکاتی را در زمینه تبلیغ به شاگردان خویش متذکر گردید که اکنون به شکرانه این بامداد روشن و به یادبود آن لحظه‌های شور و اشتیاق و انتظار، آنچه از آن سخنان و رهنمودها را که یادداشت شده و در اختیار داریم، تقدیم می‌داریم.

### ۷ اصول ضروری تبلیغ

در آستانه حرکت تبلیغی آقایان، چند نکته را باید تذکر بدهم زیرا در زمینه تبلیغ، رعایت چند اصل ضروری است:

#### ۱. رعایت و به کارگیری اخلاص

نخستین موضوع ضروری در امر ارشاد مردم، رعایت و به کارگیری اخلاص است. مبلغ، باید روی بازدهی فعالیت‌های تبلیغی خود و ماحصل کارش بیندیشد. فکر کند که: هدف از تبلیغ چیست؟ و او چه هدفی را دنبال می‌کند؟

مبلغ باید نسبت به بازدهی کار خویش و ثمره و اثر بخشی آن تکیه کند. و در صورتی که کار خویش را دارای ثمره یافت، ادامه دهد. کسی که منبر می‌رود باید محاسبه کند که از بیست ساعت



تبلیغ چه نتیجه معنوی و فکری و فرهنگی را عاید جامعه کرده است. کسی که برای مردم سخن می گوید باید نسبت به عمر دیگران و مدت زمانی را که مردم از عمر خویش در اختیار او قرار می دهند، احساس مسؤلیت داشته باشد.

فرمایش حضرت امیرعلیه السلام بسیار مهم است که: "حبذا علی نوم اکیاس" خوش به خواب زرنگ‌ها.

جاهل از شام تا صبح ممکن است مشغول عبادت باشد، ولی چون جاهلانه عمل کرده، بی موقع و نابجا عبادت کرده، شب زنده داریش هدر برود، ولی انسان زرنگ و هوشیار، کسی که وظیفه را شناخته و بدان عمل کرده، ممکن است شب را بخوابد، ولی چون صبح شود کارش را روی برنامه صحیح والهی دنبال نماید. انسان بیدار و هوشیار، کار و خوابش، فعالیت و استراحتش مفید و سازنده است.

پس توجه به ثمردهی کار و میزان آن امری ضروری مهم است. اگر منظور از تبلیغ، دستیابی به دنیا از طریق دین باشد، این [آتوا البیوت من ظهورها] است نه [من ابوابها]!

آن کسی که دین را وسیله دنیاطلبی قرار دهد، خون صالحان را فروخته است، مبلغی که چنین باشد، سخنش، حرکتش و پیامش در جامعه تأثیر نمی گذارد زیرا شرط تأثیر گذاری صحیح و سازنده، اخلاص است.

### ۲. داشتن خط مشی صحیح

دومین نکته‌ای که باید در کار تبلیغ، مورد توجه قرار گیرد، داشتن خط مشی صحیح در تبلیغ و روشنگری است. برای اصلاح یک محیط، نخست باید خط مشی صحیح را نشان داد و مردم را در جهت این قرارداد و ارزش‌های مکتب را در معرض دید مردم گذارد.

این صحیح نیست که قبل از راهنمایی به معارضه و جدال پرداخت. انبیای عظام اگر از آغاز به نبرد و مبارزه مسلحانه و قتال می پرداختند، حق شان از بین می رفت و فتنه‌ها شروع می شد و باطل بر سر کار باقی می ماند. انبیاء از اول ارزش‌ها را نمایاندند و ضدارزش‌ها را به مردم معرفی کردند و به آنان فهماندند که باطل چیست و حق کدام است.



مثلاً برده‌داری، وقتی ارزش انسان را به مردم نشان دادند، می‌بینیم برده‌داری بالاترین گناه شناخته می‌شود و بدین جهت برده‌داری در کشورهای اسلامی زودتر از سایر ممالک از بین رفت.

### ۳. شناخت محیط

مبلغ باید محیط و نیازها و مسائل ضروری، مردمی را که می‌خواهد برای آنان سخن بگوید یا فعالیت تبلیغی دیگری داشته باشد، بشناسد. مطالبی را طرح کند و توضیح دهد که مورد نیاز باشد چه این که طرح مسائل غیر ضروری و بی‌مورد زمینه طرح و تأثیر مطالب لازم را هم از میان می‌برد.

بسیاری از تبلیغ‌ها که تأثیر نمی‌گذارد، به دلیل این است که مسیر ندارد. مبلغ باید میزان افکار و عقول را دریابد: "کلم الناس علی قدر عقولهم"

مطالب باید در خور فهم و ادراک مستمعان ارائه شود و مراتب علم و آگاهی مردم رعایت شود. مبلغ باید نسبت به علمی که در کار تبلیغ مواجهه با مردم مؤثر است آگاهی کافی داشته باشد، فرهنگ مردم و اصطلاحات و مثال‌های رایج را بشناسد و از آغاز با مردم تماس فکری داشته باشد و واکنش مردم را نسبت به گفتار خویش بسنجد و برآورد کند.

### ۴. مبارزه ریشه‌ای با انحرافات و مفسد

مبلغ باید برای مبارزه با انحرافات، به تحلیل عوامل اصلی و ریشه‌یابی امور پردازد و ببیند چه عواملی باعث انحراف فرد، در جامعه شده است زیرا پرداختن به فروع و شاخه‌ها، هرگاه به اصل تنه و ریشه مفسد، آسیبی وارد نسازد هدر دادن نیرو و تلف کردن وقت است، چه این که تا هر زمان ریشه و تنه مفسد و عوامل انحراف باقی باشد، شاخه‌های جدیدی از آن خواهد روید و مبارزه به سرانجام مطلوب نمی‌انجامد.

### ۵. استناد و اعتقاد بر آیات و روایات

مبلغ باید اساس تبلیغ خویش را از آیات و روایات برگیرد و سخن خدا و معصومان علیهم السلام را محور اصلی ارشادگری خود قرار دهد. روح دین را به مردم بگوید و از عرضه واقعیات به دور نباشد.



در استفاده از آیات و روایات، باید دقت شود که برداشت‌ها، سطحی و مبتنی بر پیش‌داوری و خودرأیی نباشد. نظر و فکر خود را بر آیات و روایات تحمیل نکند، بلکه در فهم معنای حقیقی آن تدبر و تفکر کند. ما واسطه بین میراث‌های دینی و علمی و مردم هستیم و باید این میراث گران را با امانت به مردم برسانیم. قال الصادق گفتن شما اثر دارد. مردم خون و پوست‌شان با یاد و عشق معصومان علیهم السلام، عجین شده است و بهره گرفتن از قرآن و سخنان اهل بیت علیهم السلام تأثیر بی‌شائبه و عمیقی را به دنبال دارد. برای رسیدن به یک جامعه سالم و مورد نظر اسلام، درست و بجا مطرح شدن برنامه‌ها و دستورات راهگشا و روشنی‌بخش آن، یک ضرورت است.

عاهده‌دار این رسالت در جامعه ما، حوزه‌های علمیه‌اند که بایستی با اقتدای به سیره مبارک پیامبر عظیم‌الشان اسلام و امامان معصوم علیهم السلام و بهره‌گیری از روش‌های نو و امروزی، زشتی‌ها را بزدایند و زیبایی‌ها را بنمایانند و راه را از چاه بازشناسانند. پر بدیهی است که شناخت درست دین و طرد پیرایه‌هایی که مغرضان و دوستان نادان و کژاندیش به دین بسته‌اند، شناخت مخاطبین، آشنایی با زمان و مکان، شرط اساسی فرد و افراد و گروه‌ها و سازمان‌هایی است که گام در این وادی می‌نهند و ابلاغ دین را سرلوحه خود قرار می‌دهند.

پیام‌رسانانی که با الفبای پیام آشنایی ندارند و از زمان و سیاست‌های جاری، فرسنگ‌ها فاصله دارند و درد رنج و مشکلات مردمان و مخاطبین را نمی‌دانند، نباید در عرصه مقدس و حساس تبلیغ گام نهند که نتیجه عکس خواهد داد.

**منبع:** حوزه، مرداد و شهریور ۱۳۶۹، شماره ۳۹